

Danskernes solvaner på solferie 2017

– en kortlægning

Danskernes solvaner på solferie 2017
– en kortlægning

Denne rapport er udarbejdet af Solkampagnens evalueringsenhed ved:

Christine Lind Behrens

- Senior projektleder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på behrens@cancer.dk og tlf.: 35 25 77 36)

Emilie Zachariasen

- Studentermehjælper, stud.med. (Medicin)

Maria Kristine Hagelskær Meyer

- Analysemedarbejder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Uddrag, herunder figurer, tabeller og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Behrens CL, Zachariasen E, Meyer MKH

Danskernes solvaner på solferie 2017 – en kortlægning

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2018

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Telefon 35 25 75 00

Rapporten findes på www.solkampagnen.dk – se nedest under 'Rapporter'

Forsidebillede: Sonny Singh

ISBN: 978-87-7064-396-2

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)

Juni 2018

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Det danske sommervejr er ofte ret ustabilt, og derfor vælger mange danskere at rejse sydpå til en destination med sol-garanti en eller flere gange om året. Det er skønt at komme ned til varmen, men det lune klima betyder også højere uv-indeks og større risiko for solskoldninger. Derfor er det ekstra vigtigt, at vi husker solrådene om skygge, solhat, dækkende tøj og solcreme, når vi er på solferie.

I denne rapport kortlægges danskernes holdninger og adfærd, når de er på solferie i udlandet. Selvom Solkampagnen siden 2007 har mindet danskerne om at huske solbeskyttelse på solferien, er danskeres solvaner desværre ikke blevet bedre, når de rejser sydpå. Faktisk er der siden 2012 sket en stigning i andelen af danskere, der solbader ofte eller udnytter enhver mulighed for at solbade, og flere end tidligere vender hjem med en solskoldning. De hyppigere solskoldninger kan måske – og forhåbentlig – til en vis grad skyldes en øget opmærksomhed på netop solskoldninger i befolkningen. Måske skal der i dag mindre til, at man opfatter rød hud som solskoldet end tidligere. Men ikke desto mindre er der plads til forbedring, når mere end hver tredje angiver, at de blev solskoldet på solferien, og at mere end dobbelt så mange 0-11-årige ifølge deres forældre blev solskoldet på solferien i 2017 sammenlignet med 2013 (17 % mod 7 %).

Vi håber, at denne rapport kan være med til at skabe fokus på, at en solferie kan have konsekvenser, hvis man glemmer solbeskyttelse – både i form af en sviende solskoldning på kort sigt og i form af en øget risiko for hud- og modermærkekræft på længere sigt. Rådet herfra er således: Nyd solferien, men husk skygge, solhat, dækkende tøj og solcreme.

København, juni 2018

Peter Dalum

Projektchef, Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Solkampagne

”Skrud ned for solen”

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Indholdsfortegnelse	3
Sammenfatning	4
Konklusioner og anbefalinger.....	6
1. Indledning.....	7
2. Danskere på solferie i 2017	10
3. Solbadning på solferien	12
4. Solbeskyttelse på solferien.....	14
5. Solskoldninger på solferien	21
6. Børns solvaner på solferien	23
7. Metode	28
Litteraturliste.....	32

Sammenfatning

Der er en veldokumenteret sammenhæng mellem uv-stråling og kræft i huden – både i forhold til melanomkræft og almindelig hudkræft. Risikoen for at udvikle kræft i huden er større, jo mere uv-stråling man udsættes for, og jo flere solskoldninger man får gennem livet. Når man er på solferie i udlandet, er man ofte mere udenfor med mindre tøj på, end når man er hjemme i Danmark. Samtidig er uv-strålingen som regel meget kraftigere sydpå end i Danmark, og derfor er det ekstra vigtigt at solbeskytte sig, når man er på solferie.

I denne rapport kortlægges danskernes solvaner, da de var på solferie i udlandet i 2017. Rapporten bygger på en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 4.000 danskere i alderen 15-64 år. Dataindsamlingen er foregået i perioden fra d. 5. september til d. 8. oktober 2017.

Undersøgelsen er nationalt repræsentativ i forhold til køn, alder og region.

Danskere på solferie i 2017

42 % af 15-64-årige danskere har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (mellem september/oktober 2016 og september/oktober 2017). Yngre danskere rejser oftere på solferie end ældre.

Solbadning på solferien

Næsten 9 ud af 10 danskere solbader, når de er på solferie, og 22 % udnytter enhver mulighed for at solbade, når de er afsted. Særligt kvinder solbader hyppigt på solferien. Flere danskere solbader ofte eller udnytter enhver mulighed for at solbade på solferien i 2017 sammenlignet med 2012 (67 % mod 61 %).

Solbeskyttelse på solferien

Cirka 9 ud af 10 danskere mener, at det både er vigtigt og nemt at solbeskytte sig selv og sine børn på en solferie for at undgå solskoldninger. 81 % af danskerne, der har været på solferie, mener, at risikoen for at blive solskoldet er større på solferien end i Danmark.

Det er særligt kvinder og danskere over 40 år, der benytter mindst ét af Solkampagnens solråd. Det er solcreme, som hyppigst bliver anvendt som solbeskyttelse, mens skygge bruges næstmest.

Solskoldninger på solferien

36 % af de 15-64-årige danskere, der har været på solferie inden for det seneste år, angiver, at være blevet solskoldet på deres ferie. Yngre danskere solskoldes oftere end ældre. Andelen af danskere, der solskoldes på solferien, er steget siden 2012, hvor 27 % af danskerne blev solskoldet.

Børns solvaner på solferien

Forældre til hjemmeboende børn under 18 år, der angiver, at deres børn har været med dem på solferie inden for det seneste år, fik stillet en række spørgsmål om deres børns solvaner på solferien. Forældrene angiver, at næsten 9 ud af 10 af børnene brugte solcreme 'altid' eller 'ofte', mens 36 % af børnene 'altid' eller 'ofte' opholdt sig i skyggen.

Knap en fjerdedel af børnene er, ifølge forældrene, blevet solskoldet på solferien. Blandt de 0-11-årige børn er der sket en stigning i andelen, som er blevet solskoldet på solferien – fra 7 % i 2013 til 17 % i 2017.

Konklusioner og anbefalinger

Konklusion: Danskerne har fået dårligere solvaner på solferien

Danskerne har de seneste år fået en mere risikofyldt soladfærd på solferien. Flere solbader ofte eller udnytter enhver mulighed for at solbade, og flere solskoldes – både blandt voksne og blandt de 0-11-årige børn.

Anbefaling:

Solkampagnen havde i 2017 særligt fokus på solferie som indsatsområde, og det anbefales, at dette fokus bibeholdes. Det er afgørende, at danskerne passer ekstra godt på solen, når de er på ferie sydpå, hvor solen er stærkere, og man typisk er mere udenfor med mindre tøj på, end i hverdagen herhjemme. Det anbefales, at Solkampagnen gør mere for at identificere undergrupper, der har den mest risikofyldte adfærd på solferien – og lader fremtidige kampagneindsatser fokusere særligt på dem.

Konklusion: Små børn solskoldes mere end tidligere, når de er på solferie

Flere små børn (0-11 år) solskoldes på solferien end tidligere (17 % i 2017 sammenlignet med 7 % i 2012). Tal fra tidligere år har indikeret, at forældre til små børn har styr på solbeskyttelse af deres børn, men det lader ikke til at være tilfældet længere. Der er dog fortsat flere 12-17-årige (29 %) end 0-11-årige (17 %), der solskoldes på solferien.

Anbefaling:

Det anbefales, at Solkampagnen i sin kommunikation lægger vægt på, at solbeskyttelse er vigtigt for alle uanset alder. Det er vigtigt, at forældre til både små og store børn opfordres til at tage ansvar for, at børnene solbeskyttes på solferien.

Konklusion: Solvanerne er dårligst hos de yngre danskere

De yngre danskere tager mere på solferie, følger solrådene om skygge, solhat og dækkende tøj mindre, og solskoldes mere på solferien end ældre danskere.

Anbefaling:

Det anbefales, at der i fremtidige kampagneindsatser lægges særligt vægt på at kommunikere solbeskyttelse og solrådene til de yngre danskere.

1. Indledning

I denne rapport kortlægges 15-64-årige danskeres solvaner under solferier i udlandet i 2017. En solferie defineres som en *"ferie, hvor man solbader og/eller opholder sig i solen med begrænset beklædning (som f.eks. badetøj, shorts, kort nederdel, T-shirt) i størstedelen af ferien"*¹.

I rapporten gennemgås, hvor mange danskere, der henholdsvis tager på solferie, solbader på solferien, følger solrådene på solferien og bliver solskoldet på solferien. Desuden kortlægges børns solvaner på solferien.

Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Solkampagnes evalueringsenhed.

1.1 Formål

Formålet med rapporten er at give den danske befolkning - herunder politikere og presse - en status på danskernes solvaner, når de er på solferie i udlandet anno 2017. Solvaner – målt ved solskoldninger, solbadning og brug af Solkampagnens solråd – giver et billede af, hvor meget uv-stråling danskerne udsættes for, når de rejser til sydets sol.

Rapportens resultater anvendes af evalueringsenheden hos Solkampagnen til at vurdere, om indsatsen over for danskere på solferie har haft den ønskede effekt samt til at planlægge det kommende års indsats på området.

1.2 Baggrund

Uv-stråling og kræft i huden

I mindre doser vil solens uv-stråling have gavnlige virkninger på os. Samtidig er der dog evidens for, at for meget uv-stråling er kræftfremkaldende. Verdenssundhedsorganisationen WHO anslår, at op mod 90 % af alle tilfælde af kræft i huden direkte kan tilskrives uv-stråling fra den naturlige sol samt solarier (1). Både antallet af solskoldninger og den samlede mængde uv-stråling, man udsættes for gennem livet, har betydning for risikoen for at udvikle kræft i huden (2, 3).

'Kræft i huden' bliver i denne rapport benyttet som en samlet betegnelse for kræftformerne: Modermærkekræft, der er den mest alvorlige form for kræft i huden, og almindelig hudkræft².

Ved udgangen af 2015 var der mere end 175.000 danskere, der på et tidspunkt i livet havde fået konstateret kræft i huden. Hvert år registreres ca. 16.500 nye tilfælde af kræft i huden i Danmark; heraf er ca. 2.250 modermærkekræft (4)³.

¹ Definitionen er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Solkampagne, og undersøgelsens respondenter er blevet præsenteret for definitionen, da de udfyldte spørgeskemaet.

² Betegnelsen 'almindelig hudkræft' dækker både over pladecellekræft og basalcellekræft.

³ Specialberegning af kræft i huden på NORDCAN-data for 2011-2015 baseret på Det Danske Cancerregister.

Uv-stråling på solferien

Hvert år rejser over en million danskere på solferie. Et mindre dansk studie har vist, at en uges solferie giver en uv-eksponering, der svarer til 43 % af den årlige uv-eksponering, som en person, der arbejder indendørs hele året, udsættes for (5). Det kan både skyldes, at man typisk er mere udendørs, når man er på solferie, men også, at solens uv-stråling bliver kraftigere, jo tættere man kommer på ækvator. I Danmark kommer uv-indekset (6)⁴ højst op på 7, men rejser man tættere på ækvator, kan uv-indekset komme helt op på 15 (7). Det betyder, at det er ekstra vigtigt at solbeskytte sig, når man er på solferie i udlandet.

1.3 Definitioner

Uv-stråling

Solen udsender forskellige typer stråling. Dels synlig stråling (lys), dels usynlig stråling, som f.eks. infrarød stråling (varmestråling) samt ultraviolet (uv-) stråling. Uv-stråling kan umiddelbart hverken ses eller mærkes. Uv-strålingen fra solen består af uva-, uvb- og uvc-stråling. Det er kun uva- og uvb-stråling, der trænger gennem atmosfæren og når jorden. Uvc-stråling stoppes helt af ozonlaget og atmosfærens ilt. Uvb-stråling stoppes delvist af ozonlaget, mens uva-stråling trænger næsten uhindret gennem atmosfæren. Både uva- og uvb-stråling er skadelig – uanset om det kommer fra den naturlige sol eller fra kunstige kilder som solarier. Uva-stråling trænger dybere ned i huden og kan give for tidlig ældning af huden (rynker), øjenskader og bidrager til udvikling af kræft i huden. Uvb-stråling giver især anledning til solskoldninger og på langt sigt solskader i form af ru pletter, pigmentpletter og kræft i huden (8).

Solferie

En solferie defineres som en *”ferie, hvor man solbader og/eller opholder sig i solen med begrænset beklædning (som f.eks. badetøj, shorts, kort nederdel, T-shirt) i størstedelen af ferien”*. Respondenterne blev præsenteret for denne definition, da de blev spurgt, om de havde været på solferie i udlandet inden for de seneste 12 måneder. En solferie kan derfor forstås som en ferie, hvor respondenterne udsættes for meget sol og definitionen dækker demed både over charterrejser og solrige storbyferier, aktive ferier mm.

Solskoldninger

Ved forbrændt/solskoldet forstås *”enhver form for rødme, ubehagelighed, smerte eller blære på huden, der varer længere end 12 timer efter ophold i solen”*. Respondenterne blev præsenteret for denne definition, da de blev spurgt, om de blev solskoldet på deres seneste solferie i udlandet.

1.4 Datagrundlag

Nærværende rapport bygger på data fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse, der er foretaget af konsulent- og analysefirmaet Epinion i september/oktober 2017. Der var i alt 4.000 danskere i alderen 15-64 år, som besvarede spørgeskemaet. Data er indsamlet via kvoter, der sikrer, at undersøgelsen er nationalt repræsentativ i forhold til køn, alder og region.

⁴ Uv-indekset er et mål for styrken af solens stråling. Når uv-indekset er 3 eller derover, er solbeskyttelse nødvendig.

Spørgeskemaundersøgelsen er blevet gennemført hvert år i perioden 2007-2017, med undtagelse af år 2016. Spørgsmålene, der handler om danskernes solvaner, når de er på solferie, er imidlertid blevet ændret væsentligt i 2012. Dette betyder, at udviklingen i danskernes solvaner, når de er på solferie, kun kan belyses i perioden 2012-2017⁵.

Statistiske analyser

I rapportens analyser undersøges det, om der er forskelle i besvarelserne i forhold til respondenternes køn, alder og region. Når forældre spørges til deres børns solvaner på solferien, undersøges det endvidere, om der er forskelle i besvarelserne i forhold til *børnenes* køn, alder og region.

For mere information om metode og statistiske analyser – se rapportens kapitel 7: Metode.

⁵ Spørgsmål om brug af solrådene blev først ændret i 2013. Derfor er udviklingsanalyser ift. brug af solrådene kun lavet for perioden 2013-2017.

2. Danskere på solferie i 2017

Hvem var på solferie i 2017?

Figur 2.1

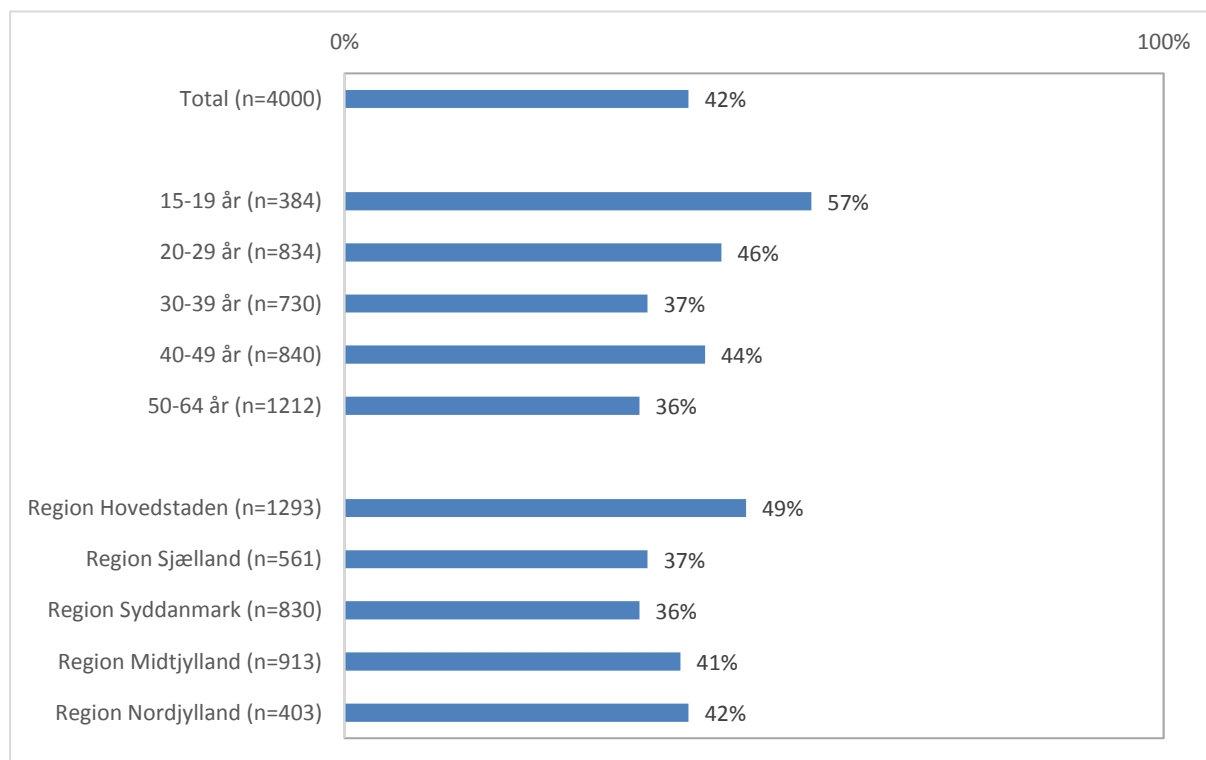
- 42 % af 15-64-årige danskere angiver, at de har været på solferie i udlandet inden for de seneste 12 måneder.
- Det er især de helt unge 15-19-årige, der har været på solferie (57 % mod 36-46 % i de andre aldersgrupper).
- Personer fra Region Hovedstaden har i højere grad været på solferie inden for de sidste 12 måneder end personer fra de andre regioner (49 % mod 36-42 % i de andre regioner).

Figur 2.2

- Der er ikke statistisk signifikant forskel på andelen af danskere, der tog på solferie i 2012 (43 %) sammenlignet med andelen i 2017 (42 %), men andelen af danskerne på solferie i 2017 er signifikant større end andelen i 2015 (38 %).

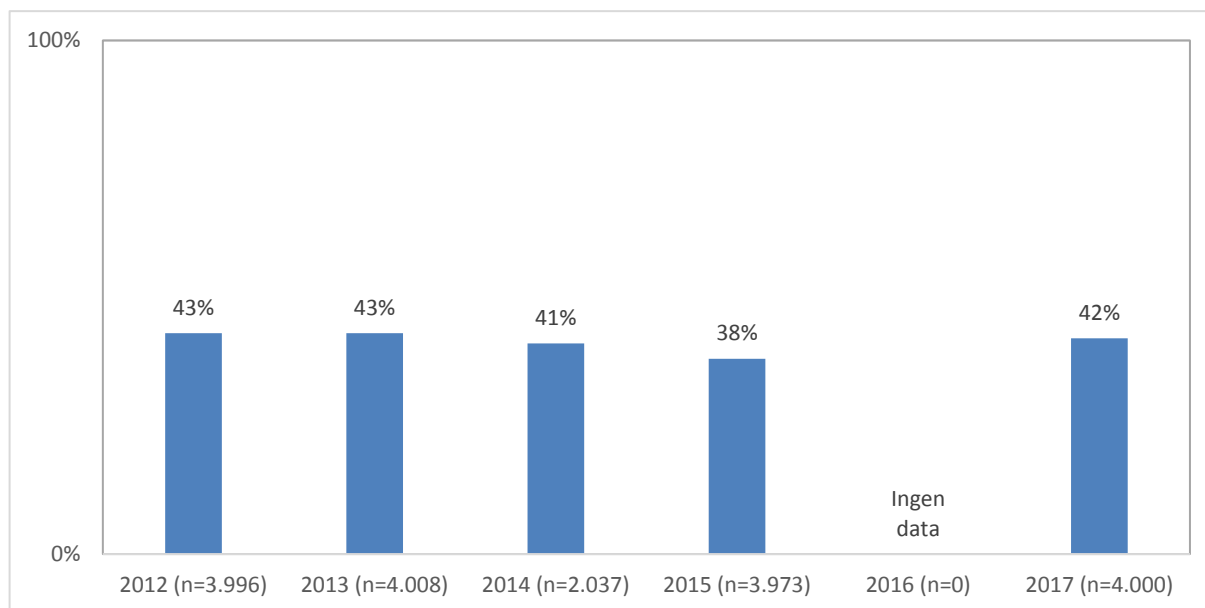
Hvem var på solferie i 2017?

Figur 2.1 Andelen, der har været på solferie i udlandet inden for de seneste 12 måneder. Dvs. på ferie, hvor de solbadede og/eller opholdt sig i solen med begrænset påklædning (som f.eks. badetøj, shorts, kort nederdel, T-shirt) i størstedelen af ferien. Total og fordelt på alder og region (n=4.000)*.

* Ingen statistiske signifikante forskelle i forhold til køn

Figur 2.2 Udvikling i andelen, der har været på solferie i udlandet inden for de seneste 12 måneder fra 2012-2017⁶.

⁶ De respondenter, som har svaret 'Ved ikke' til, om de har været på en solferie inden for de seneste 12 måneder, er ekskluderet i årene 2012 (n=20), 2013 (n=14), 2014 (n=10) eller fra 2015 (n=26). I spørgeskemaet fra 2017 findes denne kategori ikke.

3. Solbadning på solferien

Hvem solbader på solferien?

Figur 3.1

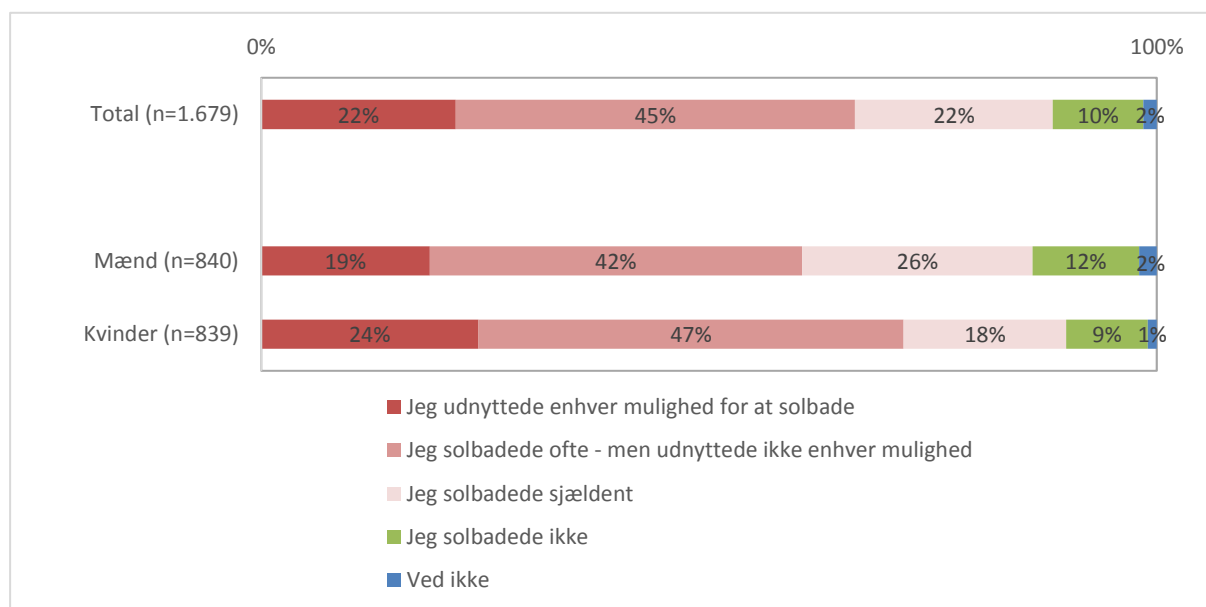
- Langt de fleste danskere, der har været på solferie inden for det seneste år, angav, at de solbadede på den seneste solferie (88 %).
- Hver femte (22 %) udnyttede enhver mulighed for at solbade, mens 45 % solbadede ofte og 22 % solbadede sjældent.
- Andelen, som solbadede på solferien, var større blandt kvinder end blandt mænd. 24 % af kvinderne udnyttede enhver mulighed for at solbade, mens kun 19 % af mændene udnyttede enhver mulighed for at solbade.
- 12 % af mændene solbadede slet ikke, og kun 9 % af kvinderne solbadede slet ikke på deres seneste solferie.

Figur 3.2

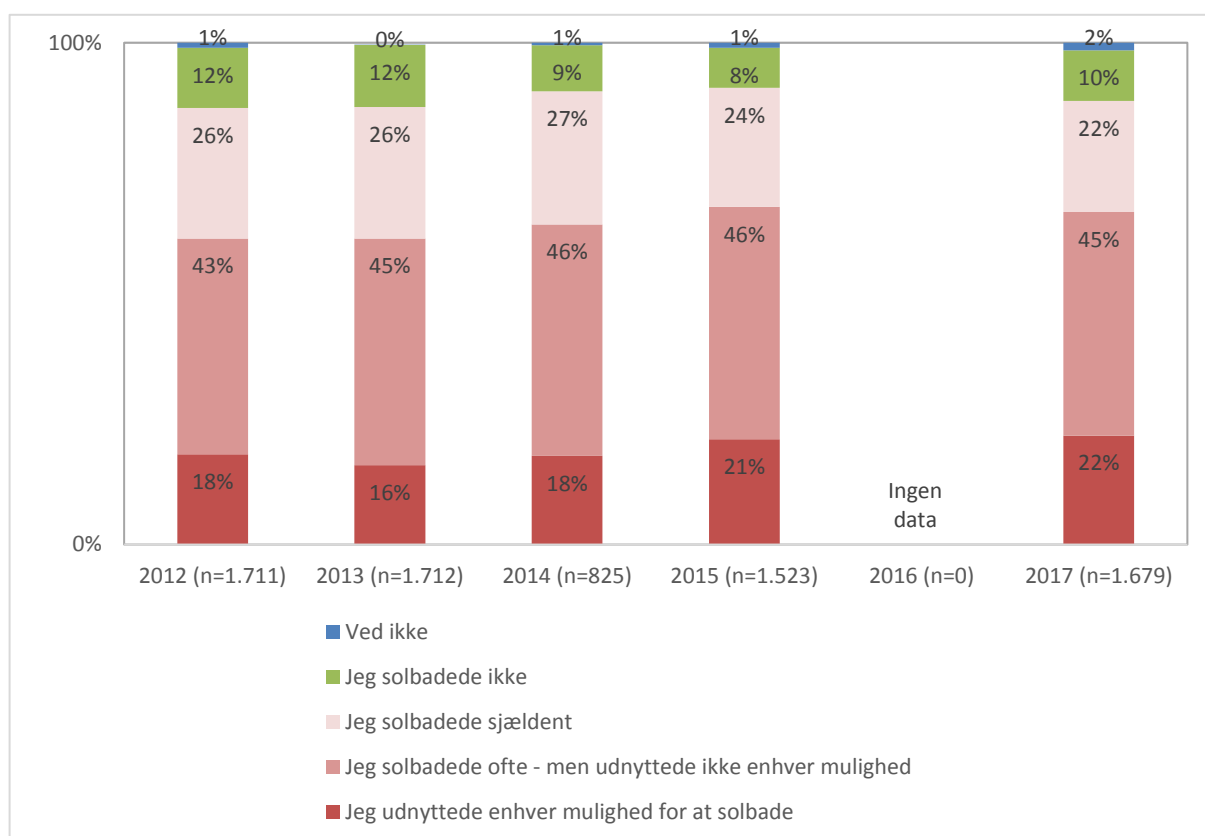
- Andelen, der udnytter enhver mulighed for at solbade, er steget fra 18 % i 2012 til 22 % i 2017. Der er ikke sket nogen statistisk signifikant ændring i danskernes solbadningsadfærd fra 2015 til 2017.

Hvem solbader på solferien?

Figur 3.1 Hvor ofte solbadede du på din seneste solferie i udlandet? Dvs. lå eller sad i solen med kun lidt tøj på – for at blive brun. Blandt 15-64-årige, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679). Total og fordelt på køn*.

* Ingen statistisk signifikante forskelle i forhold til region og alder.

Figur 3.2 Udviklingen i solbadning på solferien – 2012 til 2017.

4. Solbeskyttelse på solferien

Holdninger til solbeskyttelse på solferien

Figur 4.1

- Cirka 90 % af de 15-64-årige danskere, der har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, mener, at det både er vigtigt og nemt at solbeskytte *sig selv* på solferien for at undgå solskoldninger.
- Cirka 90 % af danskerne, der er forældre til 0-17-årige børn, og som samtidig har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, mener, at det både er nemt og vigtigt at solbeskytte *deres børn* på solferien.
- 81 % af danskerne, der har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, mener, at risikoen for at blive solskoldet er større på solferie i udlandet end i Danmark.

Brug af solbeskyttelse på solferien

Figur 4.2

- 85 % af 15-64-årige danskere, der har været på solferie i udlandet inden for de seneste 12 måneder, brugte mindst ét af Solkampagnens solråd (skygge, solhat, dækkende tøj, solcreme) ofte eller altid mellem kl. 12 og 15 på den seneste solferie.
- Flere kvinder end mænd følger ofte eller altid mindst ét af Solkampagnens solråd midt på dagen på solferien (86 % mod 73%).
- Personer i aldersgrupperne over 40 år følger i højere grad ofte eller altid mindst ét af Solkampagnens solråd midt på dagen på solferien sammenlignet med aldersgrupperne under 40 år.

Figur 4.3

- Solcreme er den mest benyttede form for solbeskyttelse på solferien efterfulgt af skygge. 71 % af danskerne brugte altid eller ofte solcreme mellem kl. 12 og 15 på solferien, mens 35 % altid eller ofte søgte skygge.

Udviklingen i andelen, der følger solrådene mellem kl. 12 og 15 på solferien, fra 2013-2017

Figur 4.4

- Andelen af danskere, der ofte eller altid søgte skygge på solferien mellem kl. 12 og 15, er uændret fra 2013-2017, men i perioden 2015-2017 er der sket et fald i andelen, der ofte/altid søgte skygge på solferien fra 41 % til 36 %.
- Fra 2013-2017 er der ikke sket ændringer i andelen af danskerne, der brugte solhat, dækkende tøj og solcreme som solbeskyttelse midt på dagen på solferien. Der er imidlertid sket et fald i andelen, der brugte tøj som solbeskyttelse fra 2014 til 2017 (19 % til 14 %).

Hvem følger de enkelte solråd på solferien mellem kl. 12 og 15?

Figur 4.5 (skygge)

- 35 % af 15-64-årige danskere, der har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, søgte altid eller ofte skygge mellem kl. 12 og 15 på deres seneste solferie.
- Flere kvinder (37 %) end mænd (32 %) søgte ofte eller altid skygge mellem kl. 12 og 15

på deres seneste solferie.

- Andelen, der søgte skygge på solferien, er størst blandt de 40-64-årige (39 %), mens færrest søgte skygge blandt de 15-29-årige respondenter (27-29 %).

Figur 4.6 (solhat)

- 18 % af 15-64-årige danskere, der har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, brugte altid eller ofte solhat mellem kl. 12 og 15 på deres seneste solferie.
- Flere mænd (21 %) end kvinder (15 %) brugte ofte eller altid solhat mellem kl. 12 og 15 på deres seneste solferie.
- Andelen, der brugte solhat som solbeskyttelse på solferien, er størst blandt de 50-64-årige (24 %), mens færrest benyttede solhat blandt de 15-29-årige respondenter (11-13 %).

Figur 4.7 (dækkende tøj)

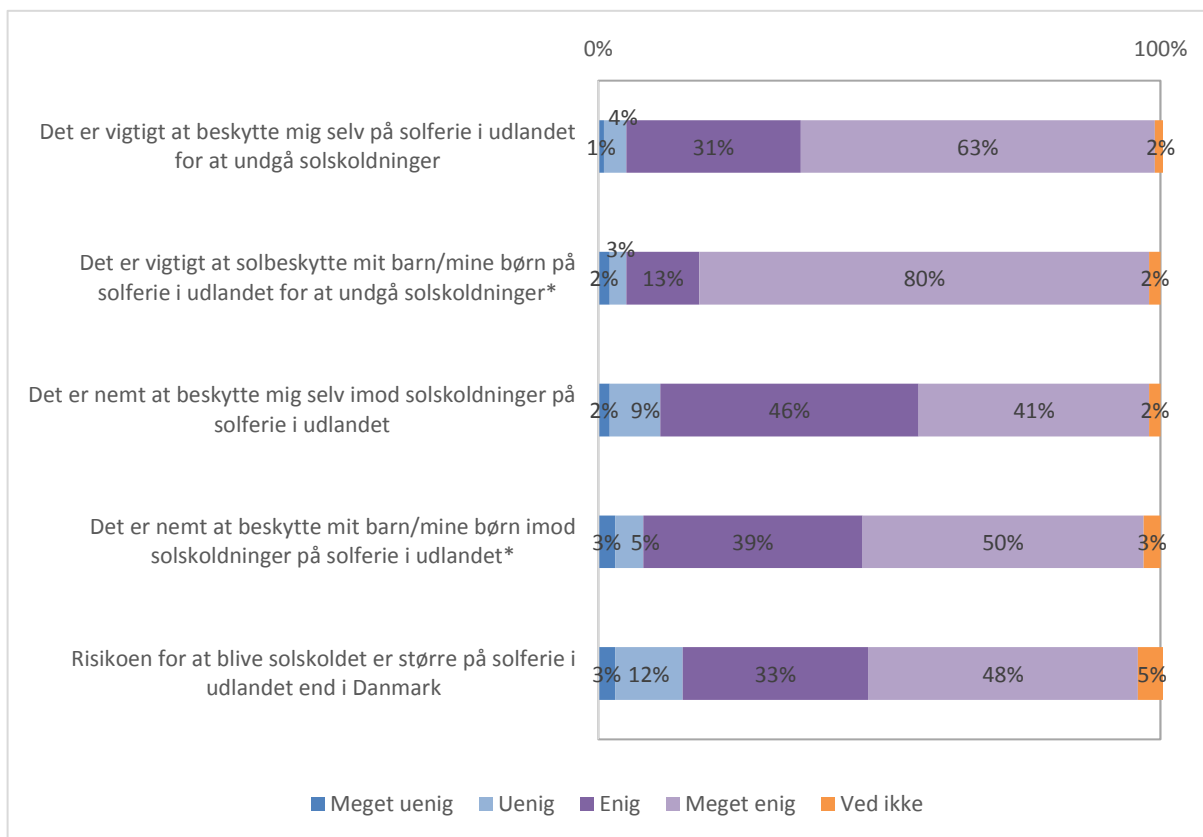
- 14 % af 15-64-årige danskere, der har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, brugte altid eller ofte dækkende tøj mellem kl. 12 og 15 på deres seneste solferie.
- De 30-49-årige benyttede oftest dækkende tøj som solbeskyttelse på solferien (17-18 %).

Figur 4.8 (solcreme)

- 71 % af 15-64-årige danskere, der har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, brugte altid eller ofte solcreme mellem kl. 12 og 15 på deres seneste solferie.
- Flere kvinder (80 %) end mænd (62 %) brugte ofte eller altid solcreme mellem kl. 12 og 15 på deres seneste solferie.
- Især de 40-49-årige benyttede ofte eller altid solcreme på deres seneste solferie (78 %). Der var færrest i aldersgrupperne 30-39-år og 50-64 år, der ofte eller altid benyttede solcreme på solferien (hhv. 67 % og 68 %).

Holdninger til solbeskyttelse på solferien

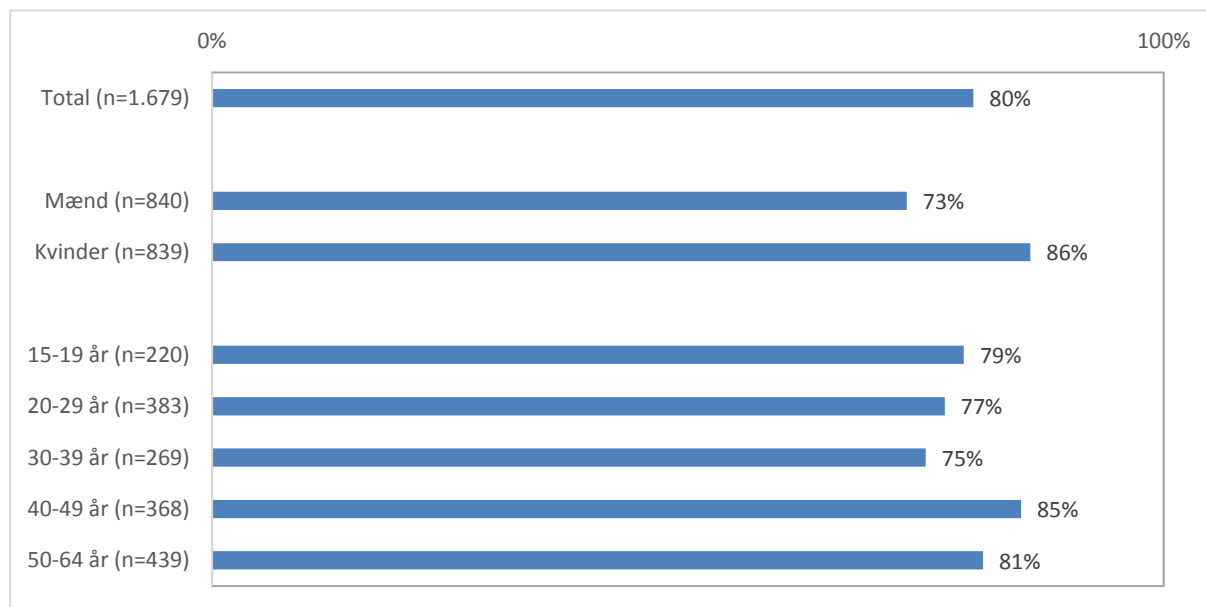
Figur 4.1 Hvor uenig eller enig er du i følgende udsagn? Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679).

* Det er kun forældre (n=506), som har været på solferie, der er blevet spurgt om holdninger til solbeskyttelse af deres børn.

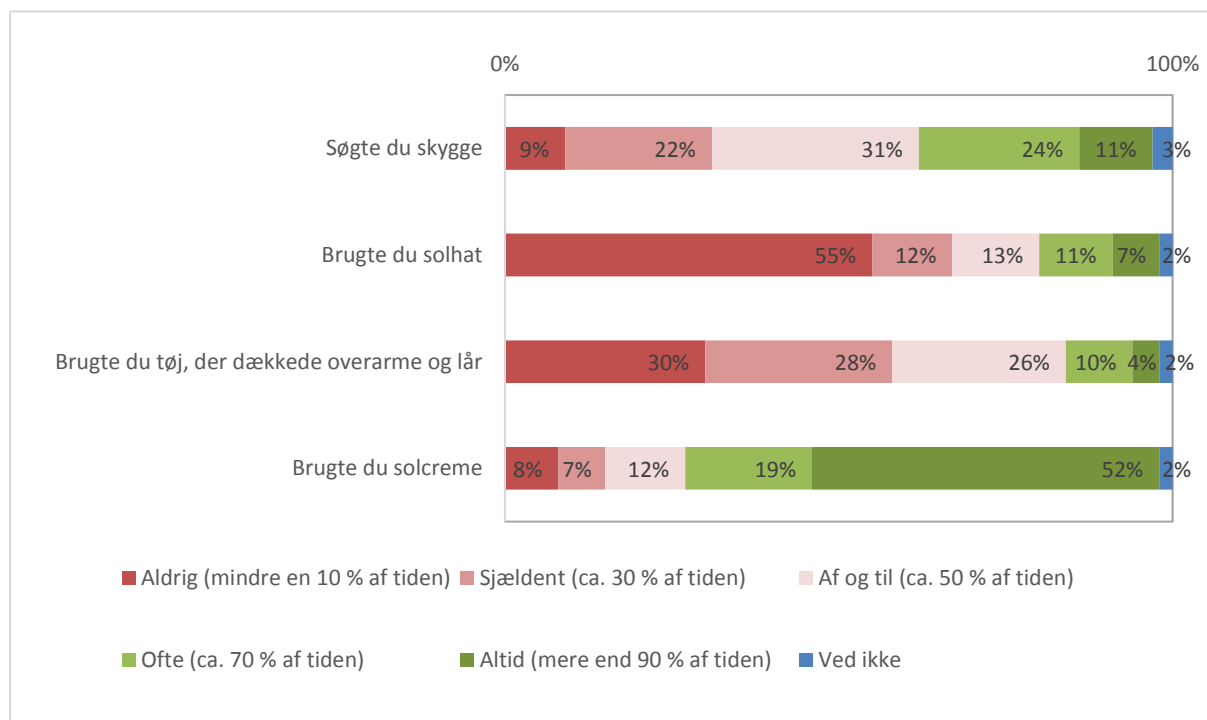
Brug af solbeskyttelse på solferien

Figur 4.2 Andelen af 15-64-årige, der følger mindst ét solråd (skygge, solhat, dækkende tøj eller solcreme) ofte eller altid mellem kl. 12 og 15 på solferien. Blandt respondenter, der har været på solferie inden for det seneste år (n=1.679). Total og fordelt på køn og alder*.

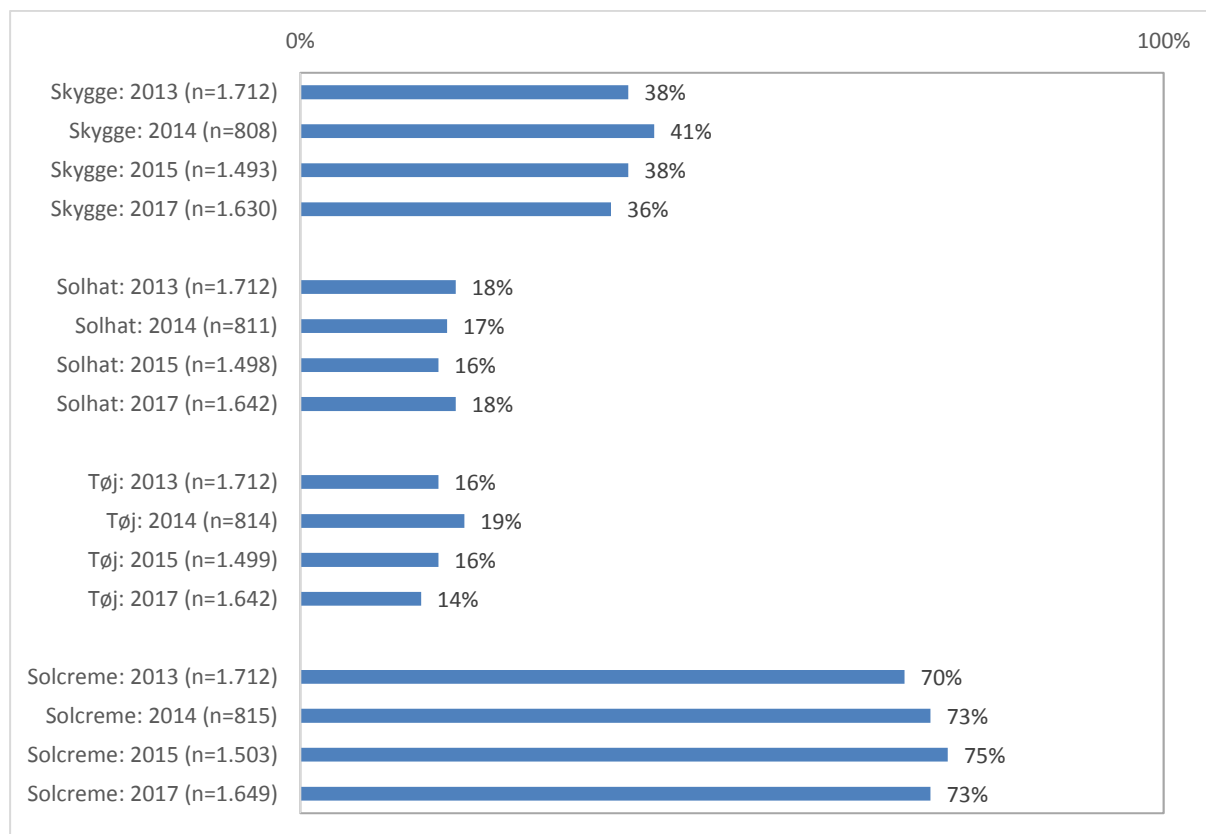
* Ingen statistisk signifikante forskelle i forhold til region.

Figur 4.3 Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679): På din seneste solferie i udlandet, hvor ofte mellem kl. 12 og 15 (midt på dagen)...

Udviklingen i andelen, der følger solrådene mellem kl. 12 og 15 på solferien, fra 2013-2015

Figur 4.4 Udviklingen i andelen af respondenter, der følger solrådene 'Ofte' eller 'Altid' på solferien mellem kl. 12 og 15 fra 2013 til 2017. Blandt respondenter, som har været på solferie i de respektive år^{7*}.

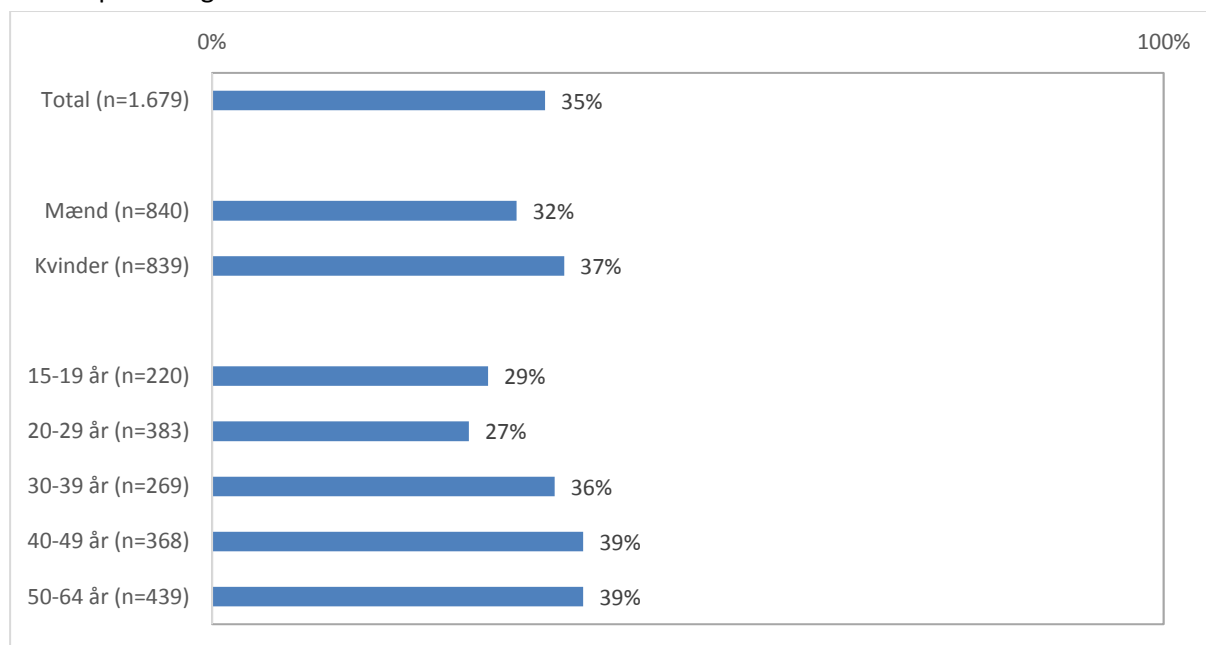

*For overblikkets skyld er andelen, der følger de enkelte solråd altid/ofte rapporteret for alle fire år fra 2013-2017. I teksten til dette kapitel fremgår det, hvor der er tale om signifikante ændringer i danskernes brug af solrådene på solferien.

⁷ Personer, der svarede 'Ved ikke', er ekskluderet i årene 2014, 2015 og 2017, da denne svarmulighed ikke fandtes i spørgeskemaet i 2013.

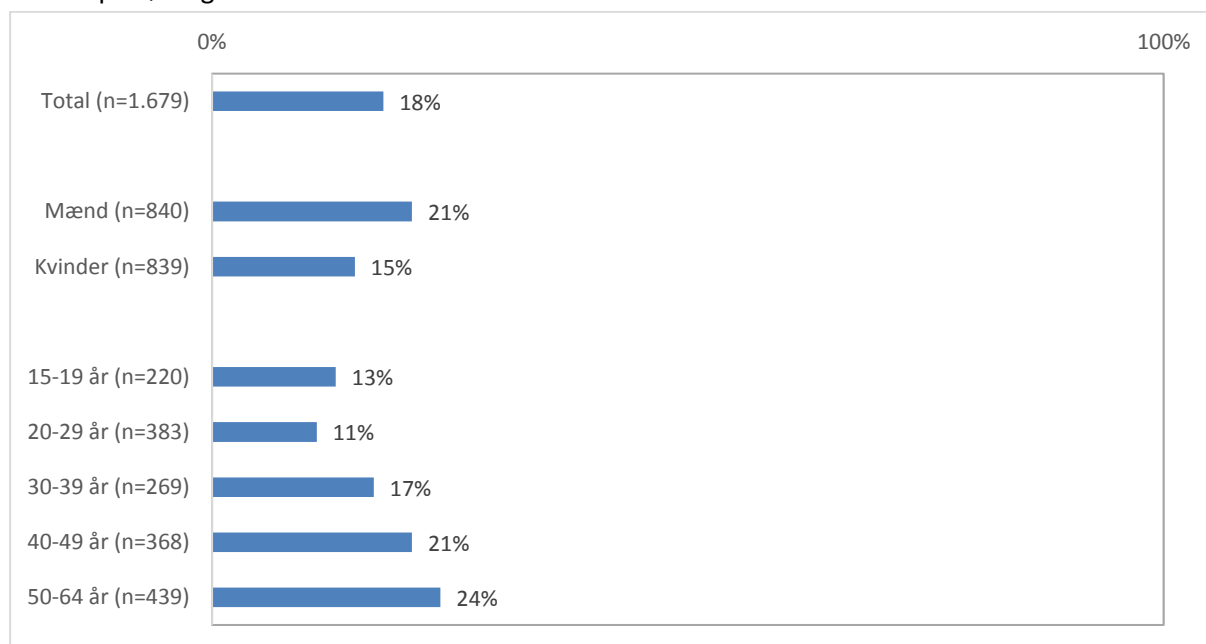
Hvem følger de enkelte solråd på solferien mellem kl. 12-15?

Figur 4.5 Andelen, der 'Ofte' eller 'Altid' søgte skygge på den seneste solferie mellem kl. 12 og 15. Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679). Total og fordelt på køn og alder*.

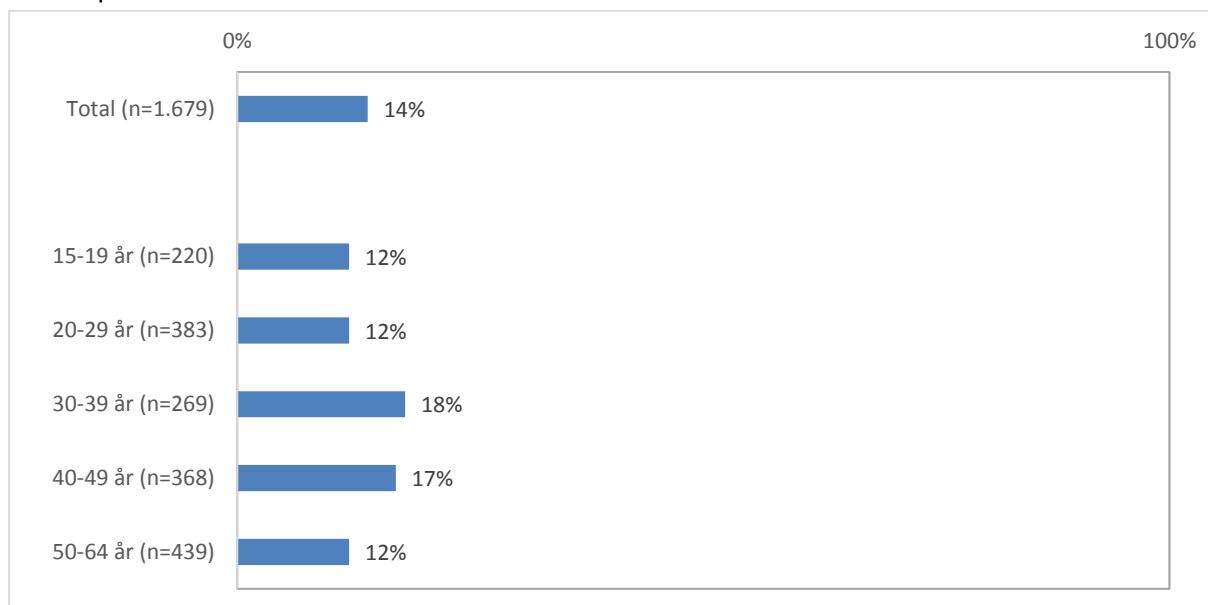
*Ingen regionale forskelle.

Figur 4.6 Andelen, der 'Ofte' eller 'Altid' brugte solhat på den seneste solferie mellem kl. 12 og 15. Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679). Total og fordelt på køn og alder*.

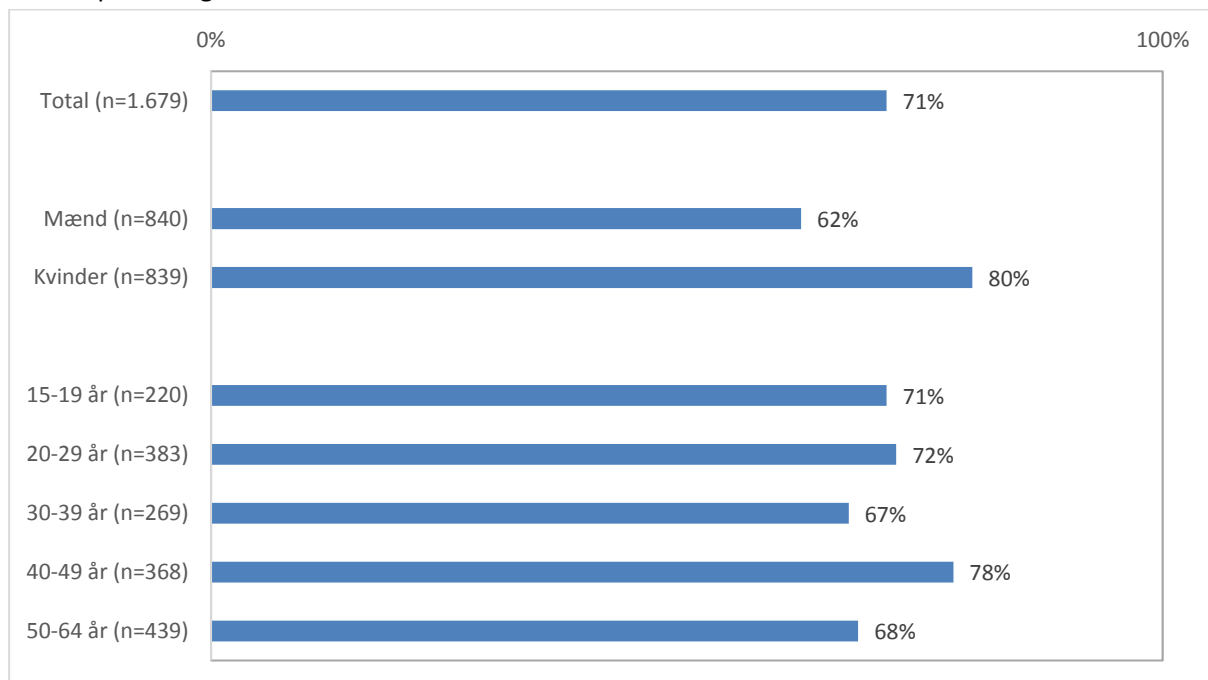
*Ingen regionale forskelle.

Figur 4.7 Andelen, der ofte eller altid brugte dækkende tøj på den seneste solferie mellem kl. 12 og 15. Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679). Total og fordelt på alder*.

*Ingen køns- eller regionale forskelle.

Figur 4.8 Andelen, der ofte eller altid brugte solcreme på den seneste solferie mellem kl. 12 og 15. Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679). Total og fordelt på køn og alder*.

*Ingen regionale forskelle.

5. Solskoldninger på solferien

Andelen af danskere, der solskoldes på solferien

Figur 5.1

- 36 % af danskere mellem 15 og 64 år, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder, er blevet solskoldet på solferien.

Figur 5.2

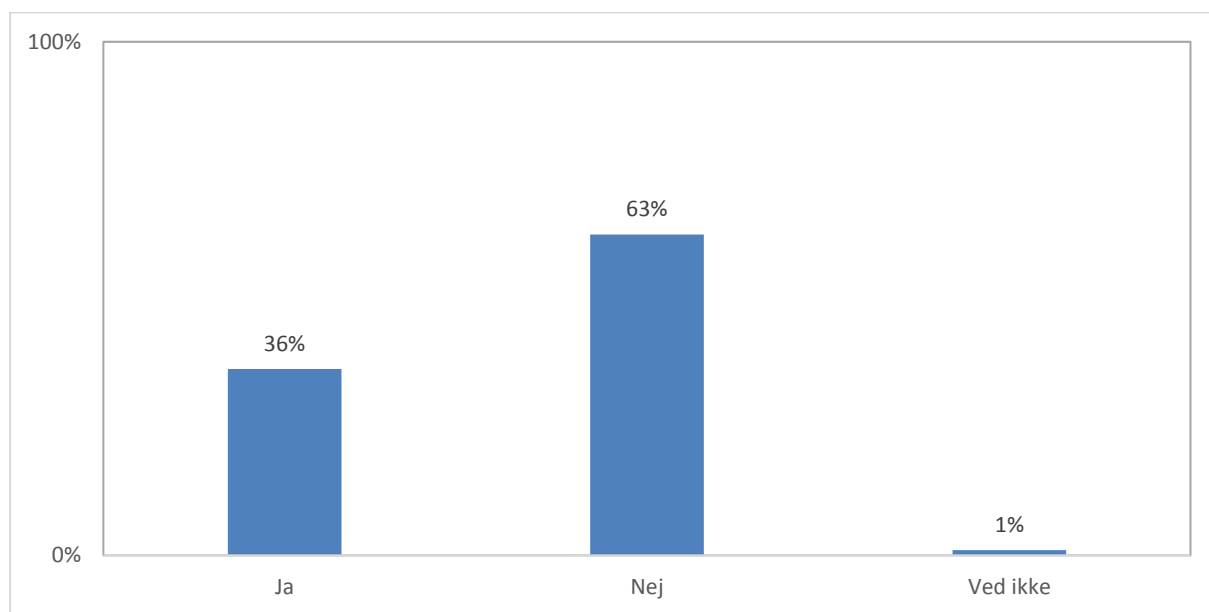
- Andelen af danskere, der er blevet solskoldet på solferien, er højere, jo yngre respondenterne er. Eksempelvis er 58 % af de 15-19-årige blevet forbrændt/solskoldet på solferien sammenlignet med 17 % af de 50-64-årige.

Figur 5.3

- Andelen af danskere, der er blevet solskoldet på solferien, er steget i perioden 2012-2017 (fra 27 % til 37 %).

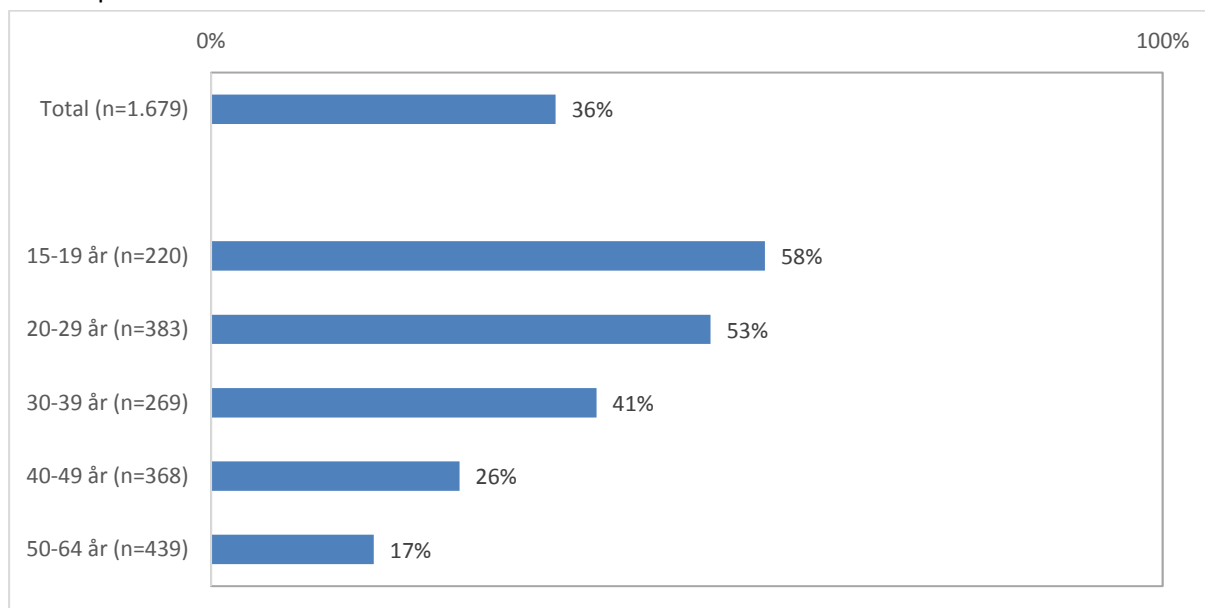
Andelen af danskere, der skoldes på solferien

Figur 5.1 Er du blevet forbrændt/solskoldet⁸ inden for de seneste 12 måneder på solferie i udlandet? Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679).

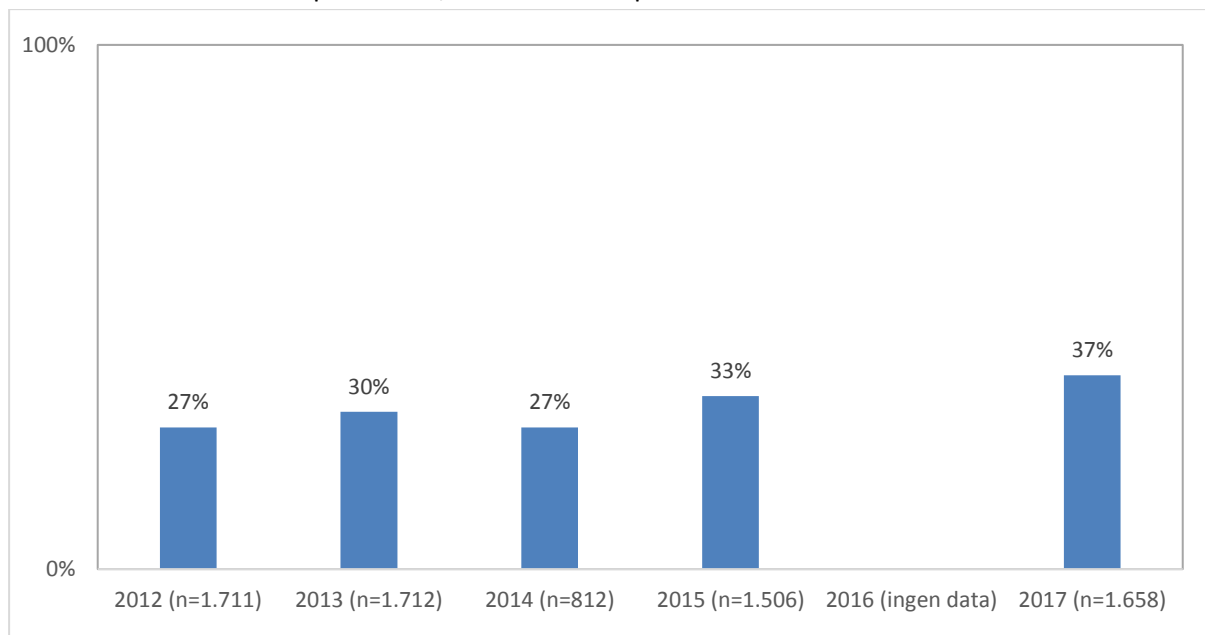
⁸ Ved forbrændt/solskoldet forstås enhver form for rødme, ubehagelighed, smerte eller blærer på huden, der varer længere end 12 timer efter ophold i solen.

Figur 5.2 Andelen af respondenter, som er blevet forbrændt/solskoldet på solferie i udlandet. Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=1.679). Total og fordelt på alder*.

*Ingen køns- eller regionale forskelle.

Figur 5.3 Udviklingen i andelen af danskere, der er blevet solskoldet på en solferie i udlandet inden for det seneste år. Blandt respondenter, som har været på solferie inden for de seneste 12 måneder⁹.

⁹ 'Ved ikke' er ekskluderet i beregningen af andelen af solskoldede danskere i 2014, 2015 og 2017, da denne svarmulighed ikke fandtes i spørgeskemaet i 2012 og 2013. Derfor er den samlede andel af solskoldede i 2017 lidt anderledes i denne figur end i figur 5.1. og 5.2.

6. Børns solvaner på solferien

Børn på solferie

I dette kapitel indgår kun svar for respondenter, som har hjemmeboende børn under 18 år, og som har angivet barnets alder i spørgeskemaet (n=1.077).

Figur 6.1

- 38 % af forældrene har haft deres barn med på solferie inden for de seneste 12 måneder. 11 % angiver, at deres barn har været på solferie *med andre* end dem selv, og 53 % angiver, at deres barn *ikke* har været på solferie.

Brug af solrådene på solferien

Figur 6.2

- Ifølge forældrene var det især solcreme, som blev brugt som solbeskyttelse til børn mellem kl. 12 og 15 på solferien. 86 % angav, at deres barn ofte eller altid brugte solcreme, mens skygge blev brugt ofte eller altid som solbeskyttelse hos 36 % af børnene. Solhat og dækkende tøj blev benyttet af 31 % af børnene mellem kl. 12 og 15 på solferien.

Børns solskoldning på solferien blandt 0-17-årige

Figur 6.3

- 22 % af de børn, der har været på solferie sammen med deres forældre eller sammen med andre inden for det seneste år, er, ifølge deres forældre, blevet forbrændt/solskoldet på solferien.
- De ældre børn i alderen 12-17 år blev i højere grad forbrændt (29 %) end yngre børn i alderen 0-11 år (17 %).

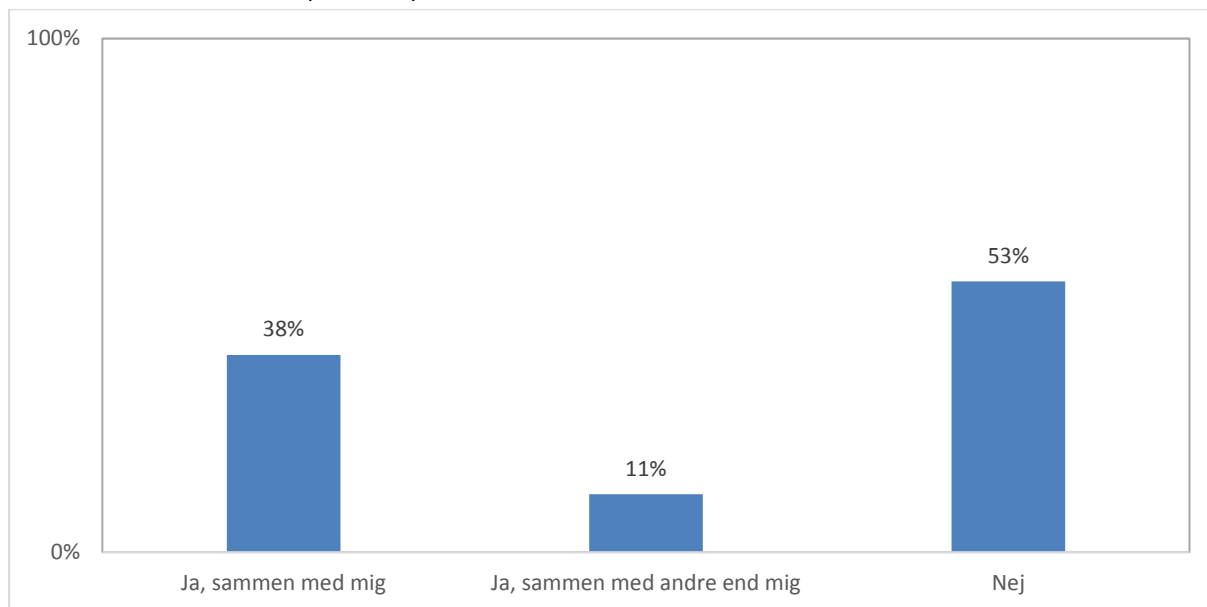
Udvikling i børns solskoldning på solferien blandt 0-17-årige

Figur 6.4

- Når der kigges samlet på alle børn, er der ikke sket en signifikant stigning i andelen af børn, der solskoldes på solferien fra 2013-2017.
- Når børnene er opdelt på alder, er der imidlertid flere 0-11-årige der solskoldes (stigning fra 7 % til 17 % fra 2013 til 2017).

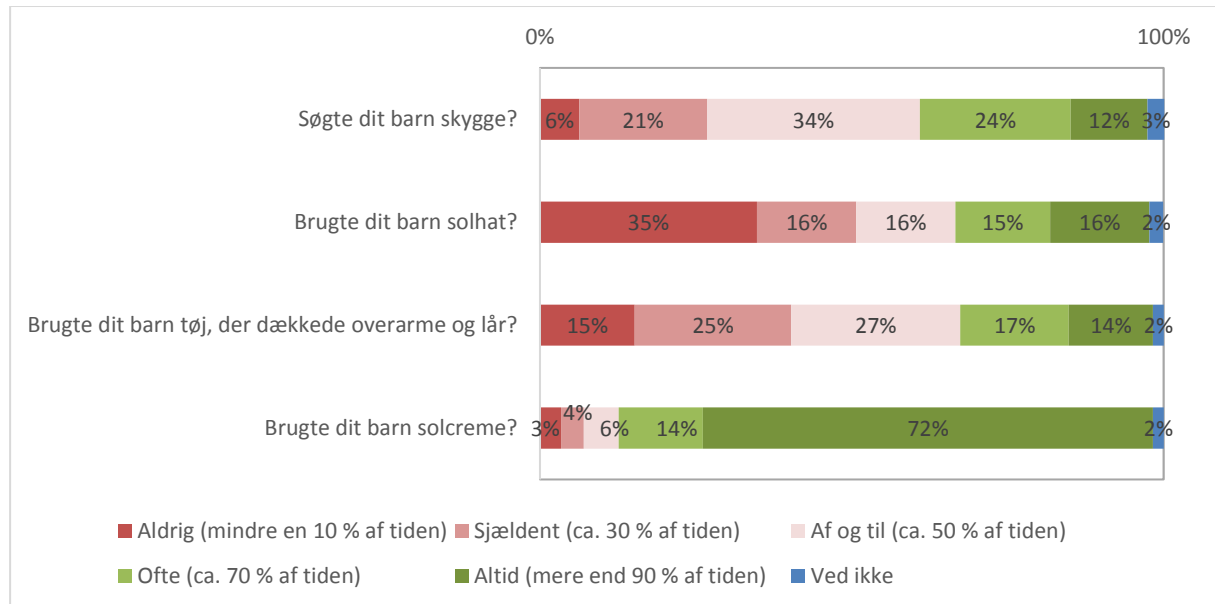
Børn på solferie

Figur 6.1 Har dit barn været på solferie i udlandet de seneste 12 måneder? Dvs. på ferie, hvor dit barn solbadede og/eller opholdt sig i solen med begrænset beklædning (som f.eks. badetøj, shorts, kort nederdel, T-shirt) i størstedelen af ferien. Angiv gerne flere svar. Blandt respondenter, der har mindst ét barn i alderen 0-17 år (n=1.077).

Brug af solrådene på solferien

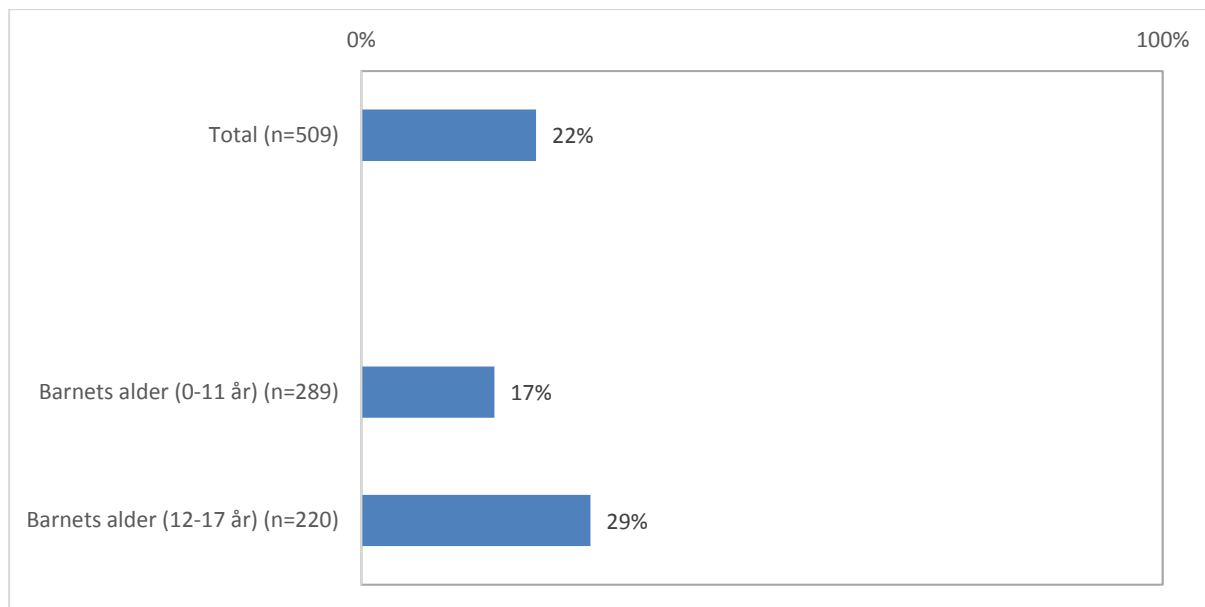
Figur 6.2 Blandt respondenter, som selv har haft deres barn på 0-17 år med på solferie inden for de seneste 12 måneder (n=414¹⁰). Hvor ofte mellem kl. 12-15 (midt på dagen)...

¹⁰ De respondenter, der ikke har angivet deres barns alder (n=8) er ikke medtaget i denne analyse.

Børns solskoldning på solferien

Figur 6.3 Er dit barn blevet solskoldet/forbrændt de seneste 12 måneder på solferie i udlandet? Blandt forældre, hvis 0-17-årige barn har været på solferie sammen med dem eller sammen med andre inden for de seneste 12 måneder (n=509)¹¹. Total og fordelt på alder*.

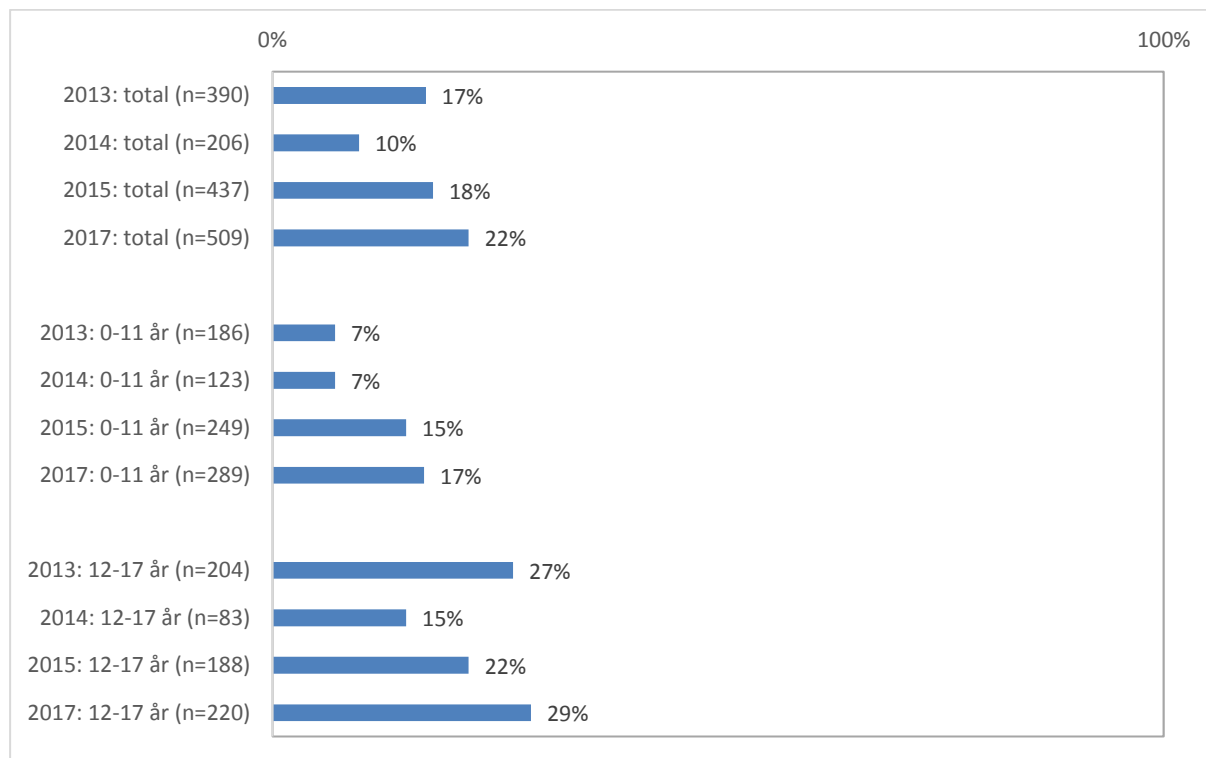

* Ingen statistisk signifikante forskelle i forhold til barns køn og region.

¹¹ De respondenter, der ikke har angivet deres barns alder (n=14) er ikke medtaget i denne analyse.

Udvikling i børns solskoldning på solferien

Figur 6.4 Udviklingen i andelen af børn, der er blevet solskoldet på en solferie i udlandet inden for det seneste år. Blandt forældre, hvis 0-17-årige barn har været på solferie sammen med dem inden for de seneste 12 måneder*.

*For overblikkets skyld er udviklingen i andelen af børn, der solskoldes, rapporteret for både 0-17-årige, 0-11-årige og 12-17-årige. Det er dog kun blandt de 0-11-årige, at der er sket en signifikant udvikling i andelen, der solskoldes, fra 2013-2017.

7. Metode

Denne rapport bygger på data fra en dataindsamling blandt 4.000 danskere i alderen 15-64 år. Data blev indsamlet i perioden 5. september til 8. oktober 2017 af analysebureauet Epinion. Undersøgelsen er nationalt repræsentativ på køn, alder og region og er desuden overordnet repræsentativ på uddannelse. Dataindsamlingen er foregået gennem et internetbaseret spørgeskema (CAWI¹²), og alle data for de 15-64-årige er selvrapporterede. Data om de 0-17-årige børns solvaner i kapitel 6 er rapporteret af børnenes forældre.

I dataindsamlingen er der indsamlet information om danskernes solvaner – både i den danske sommer, når de er på solferie i udlandet og om deres solarievaner. Denne rapport fokuserer udelukkende på danskernes solvaner, når de er på solferie i udlandet.

Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Solkampagne har siden 2007 indsamlet årlige data om 15-64-årige danskeres solvaner – med undtagelse af år 2016¹³. Spørgsmål omkring danskernes solvaner, når de er på solferie, er imidlertid blevet ændret væsentligt i 2012, hvorfor det kun er i perioden 2012-2017, at udviklingen i danskernes solvaner på solferien kan belyses¹⁴.

Repræsentativitet

Data blev indsamlet via kvoter. Kvoter er en sammensætning af data – f.eks. mænd i alderen 15-19 år fra Region Nordjylland – der svarer til den nationale sammensætning. Denne metode sikrede en nationalt repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Køn (mænd, kvinder)
- Alder (15-19 år, 20-29 år, 30-39 år, 40-49 år, 50-64 år)
- Region (Hovedstaden, Sjælland, Syddanmark, Midtjylland, Nordjylland)

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på køn, alder og region.

Tabel 7.1

		Region				
		Hovedstaden (n=1.293)	Sjælland (n=561)	Syddanmark (n=830)	Midtjylland (n=913)	Nordjylland (n=403)
Mænd (n=2.016)	15-19 år (n=193)	53	30	42	46	22
	20-29 år (n=426)	149	48	83	101	45
	30-39 år (n=370)	127	47	74	87	35
	40-49 år (n=421)	135	63	88	94	41
	50-64 år (n=606)	174	96	135	136	65
Kvinder (n=1.984)	15-19 år (n=191)	54	29	43	46	19
	20-29 år (n=408)	157	42	74	96	39
	30-39 år (n=360)	134	45	69	79	33
	40-49 år (n=419)	135	64	87	93	40
	50-64 år (n=606)	175	97	135	135	64

¹² CAWI=Computer Assisted Web Interviewing.

¹³ I 2016 blev der også indsamlet data om danskernes solvaner – men via en anden metode (ugebaseret), der gør, at data ikke kan sammenlignes med data fra de andre år.

¹⁴ Spørgsmål omkring brug af solrådene blev ændret i 2013, hvorfor udviklingen her kun belyses fra 2013.

Kvoterne er baseret på oplysninger om sammensætningen af den danske befolkning fra Danmarks Statistik. Svarene i denne undersøgelse afviger maksimalt +/- 5 % i forhold til informationerne om befolkningssammensætningen fra Danmarks Statistik.

I 2012-2013, 2015 og 2017 blev data indsamlet, så det var overordnet repræsentativt på uddannelse – med en tilladt afvigelse på op til 15 % fra den nationale sammensætning. Data for 2014 var *ikke* overordnet repræsentativt på uddannelse, hvilket man skal være opmærksom på, når man ser på udviklingstendenser.

Invitation af deltagere

Personer i alderen 15-64 år fra Epinions Danmarkspanel blev inviteret via mail til at deltage i undersøgelsen. De blev med det samme gjort opmærksomme på, at undersøgelsen var et samarbejde mellem Epinion, Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden, og at de ved at besvare spørgeskemaet deltog i lodtrækningen om gavekort.

Respondenter i undersøgelsen

I Epinions dataindsamlingssystem er det desværre ikke muligt at få oplyst, hvor mange personer, der i første omgang blev inviteret til at blive en del af undersøgelsen. De, der imidlertid *er* blevet inviteret til at deltage, har i starten af skemaet skulle angive deres køn, alder og bopælsregion. På baggrund af disse tre faktorer er personerne blevet inddelt i kvoter – jf. tabel 7.1.

I alt har 14.449 respondenter påbegyndt spørgeskemaet. Ud af disse har 4.000 personer besvaret hele spørgeskemaet (28 %). Blandt dem, som har påbegyndt undersøgelsen, er 1.683 (12 %) blevet ekskluderet, fordi de har afbrudt undersøgelsen, før de var igennem alle spørgsmål, mens 8.769 (60 %) er blevet ekskluderet, fordi de enten ikke har passet ind i målgruppen (15-64-årige bosiddende i én af Danmarks fem regioner), eller fordi den kvote, som de passede ind i, allerede var fyldt.

Samlet set giver det et datasæt på 4.000 respondenter.

Tabel 7.2 Antal respondenter i undersøgelsen

Antal personer (svarprocent)		Frafald
Respondenter, der har påbegyndt spørgeskemaet	14.449	1.683 afbrød undersøgelsen (12 %)
	↓	8.769 blev ekskluderet i undersøgelsen (60 %) (passer ikke i målgruppen eller kvoten er fyldt)
Respondenter, der har besvaret hele spørgeskemaet	4.000 (28 %)	
Respondenter i datasæt, der er anvendt i denne rapport	↓	
	4.000 (28 %), men mange figurer bygger kun på svar fra de 1.679 respondenter, der har været på solferie inden for det seneste år.	

Begrænsninger ved undersøgelsen

Webundersøgelser er både billigere og mindre tidskrævende end postale undersøgelser og telefoninterview. En ulempe er imidlertid, at svarprocenten for webundersøgelser generelt er lavere end for andre former for undersøgelser (9). Til gengæld kan dataindsamlingen via kvoter sikre, at det ønskede antal besvarelser fra en bestemt gruppe kan opnås. Dette forhold gør, at bortfaldsproblematikken til en vis grad imødekommes i denne type undersøgelser.

Det kan dog ikke udelukkes, at respondenter, der vælger at deltage i en undersøgelse som denne, adskiller sig fra den danske befolkning generelt. Man kan forestille sig, at personer med de – ifølge Solkampagnen – korrekte solvaner vil være overrepræsenteret i undersøgelsen. Det kan opleves som selvbekræftende at udfylde et spørgeskema, hvor man ved, at man svarer det, som afsenderen gerne vil høre. Derfor er det muligt, at danskernes solvaner, når de er på solferie, er mindre hensigtsmæssige i den generelle befolkning end i undersøgelsespopulationen.

Ligesom personer, der vælger at deltage i undersøgelsen, kan skille sig ud fra den danske befolkning, kan det også tænkes, at de personer, der er medlem af et internetbaseret panel som Epinions Danmarkspanel, og dermed inviteres til undersøgelsen, skiller sig ud fra den danske befolkning. Ifølge Epinion kan paneller eksempelvis have en vis overrepræsentation af informationssøgende og nysgerrige personer – og der kan være en underrepræsentation af visse grupper – eksempelvis socialt dårligt stillede, lavtuddannede og personer med anden etnisk herkomst end dansk. Epinion har dog en række værktøjer, der skal forsøge at sikre, at sammensætningen af personer i panelet ligner den danske befolkning så meget som muligt. Blandt andet sker der en løbende udskiftning i panelet således, at panelets medlemmer ikke udelukkende udgøres af en særlig trofast type af respondenter, men af en respondentgruppe, der varierer fra år til år.

Problematikkerne omkring hvorvidt undersøgelsens deltagere ligner baggrundsbefolkningen, har været de samme i alle de år, undersøgelsen er blevet gennemført, hvorfor det er muligt at kigge på udviklingstendenser over tid.

Siden Solkampagnen blev lanceret i 2007 er der kommet mere fokus på vigtigheden af sunde solvaner i Danmark, og den øgede opmærksomhed kan muligvis påvirke svarene i undersøgelsen. En stigning i andelen af solskoldninger kan eksempelvis måske – og forhåbentlig – til en vis grad skyldes, at danskerne i højere grad end tidligere rapporterer lette solskoldninger som solskoldninger. Det er ikke muligt at estimere, hvor stor en betydning det øgede fokus på sunde solvaner har for undersøgelsens resultater, når vi kigger på udviklingstendenser, men det er vigtigt at have i baghovedet, at en del af udviklingen ikke nødvendigvis betyder ændrede vaner.

Statistiske analyser

I rapportens analyser undersøges det, om der er forskelle i forhold til køn, alder og region. Alle statistiske analyser er foretaget i PASW Statistics 18 (SPSS Inc.). For at teste, om en sammenhæng mellem to variable er statistisk signifikant, anvendes χ^2 -tests. En p-værdi $< 0,05$ anses som statistisk signifikant.

Som udgangspunkt er det kun statistisk signifikante sammenhænge, der rapporteres. Statistisk signifikante sammenhænge er sammenhænge, der med statistisk sikkerhed vurderes til at være ægte sammenhænge og ikke tilfældige sammenhænge. Eksempelvis skrives kun, at der er flere kvinder end mænd, der solbader på solferien, fordi der er *statistisk signifikant* flere kvinder end mænd, der solbader på solferien.

Kun sammenhænge, der er uafhængige af 'Ved ikke'/'Husker ikke'-kategorier, rapporteres. Det vil sige, at sammenhænge kun rapporteres, hvis den statistiske signifikante forskel skyldes en forskel i eksempelvis mænd og kvinders solbadningsadfærd og ikke skyldes en forskel i 'ved ikke'/'husker ikke'-kategorien.

Spørgsmål til undersøgelsen, datagrundlag, metode mv. kan rettes til Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens Solkampagnes evalueringsenhed ved senior projektleder Christine Lind Behrens (behrens@cancer.dk).

Litteraturliste

1. Lucas RM, McMichael AJ, Armstrong BK, Smith WT. Estimating the global disease burden due to ultraviolet radiation exposure. *IntJEpidemiol.* 2008;37(3):654-67.
2. Diepgen TL, Mahler V. The epidemiology of skin cancer. *BrJ Dermatol.* 2002;146 Suppl 61:1-6.
3. Elwood JM, Jopson J. Melanoma and sun exposure: an overview of published studies. *IntJCancer.* 1997;73(2):198-203.
4. Engholm G FJ, Christensen N, Johannesen TB, Khan S., Køtlum JE, Milter MC, Ólafsdóttir E, Pukkala E, Storm HH NORDCAN: Cancer Incidence, Mortality, Prevalence and Survival in the Nordic Countries, Version 7.1 (09.07.2015). Association of the Nordic Cancer Registries. Danish Cancer Society. Available from <http://www.ancr.nu>, accessed on 16/11/2015. . 2015.
5. Petersen B, Thieden E, Philipsen PA, Heydenreich J, Wulf HC, Young AR. Determinants of personal ultraviolet-radiation exposure doses on a sun holiday. *BrJ Dermatol.* 2013;168(5):1073-9.
6. Allinson S, Asmuss M, Baldermann C, Bentzen J, Buller D, Gerber N, et al. Validity and use of the UV index: report from the UVI working group, Schloss Hohenkammer, Germany, 5-7 December 2011. *Health Phys.* 2012;103(3):301-6.
7. Wulf HC. Sol og solbeskyttelse. *Ugeskrift for Læger.* 1994;156/25(20):3760-4.
8. Miljøstyrelsen, DMI, Dansk Dermatologisk Selskab, Sundhedsstyrelsen, Bekæmpelse K. Faktaark: Ultraviolet Stråling. <https://www.cancer.dk/dyn/resources/File/file/5/4315/1414142694/ultraviolet-straling.pdf> 2014 [Available from: <https://www.cancer.dk/dyn/resources/File/file/5/4315/1414142694/ultraviolet-straling.pdf>
9. Dobrow M, MC O, B G, E H, L P, AD B, et al. Response audit of an internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates. *JMed Internet Res.* 2008;10(4):e30.

I denne rapport kortlægges danskernes solvaner på solferie i 2017. Rapporten bygger på en web-baseret spørgeskemaundersøgelse blandt 4.000 danskere i alderen 15-64 år. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i september/oktober 2017 og er national repræsentativ på køn, alder og region. Formålet med rapporten er at give den danske befolkning – herunder politikere og presse – en status på danskernes solvaner, når de er på solferie i udlandet.

I rapporten undersøges det, hvor mange danskere, der hhv. tager på solferie, solbader på solferien, følger solrådene på solferien og bliver solskoldet på solferien. Desuden kortlægges børns solvaner på solferien.

Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Solkampagnes evalueringsenhed, CEDS (Center of Excellence for evaluering og monitorering under den Danske Solkampagne).

**Kræftens Bekæmpelse og
TrygFondens
Solkampagne**

Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00
www.cancer.dk